

ніколи не припиняється, допоки людина реалізує себе в професії і в соціумі загалом.

Література

1. Власова О.І. Психологія соціальних здібностей: структура, динаміка, чинники розвитку: Монографія / О.І.Власова. – К.: «Київський університет», 2005. – 308с.
2. Швалб Ю.М. Система професійної підготовки соціальних працівників : концептуальні підстави розробки / Ю.М. Швалб. – Вища школа, 2010. – № 5-6 – С.31–36.
3. Иванова И. Основные направления исследований социального интеллекта в отечественной науке и зарубежом / И.Иванова // Сборник научных трудов СевКавГТУ. Серия «Гуманитарные науки». – Ставрополь : СевКавГТУ, 2006. –№ 3. – С. 32 – 33.
4. Ковальова О.А. Проблема визначення поняття «соціальний інтелект» у психологічній науці. / О.А.Ковальова // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2015. – №10(41). – С.10 – 14.
5. Савенков А.И. Эмоциональный и социальный интеллект как предикторы жизненного успеха / А.И. Савенков // Вестник практической психологии образования. Методологический семинар. – 2006. – № 1 (6). – С. 30–38.

УДК 37.011.3-053.6:331.548(043.2)

ШТИХ І.І., БАГАЙ М.І.
Мукачівський державний університет

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ В ПЕРСОНОГЕНЕТИЧНОМУ КОНТЕКСТІ

Проблема професійного самовизначення учнівської молоді посідає важливе місце у педагогічній та віковій психології, оскільки стосується вирішального моменту у життєвому становленні особистості. Особливої актуальності вона набуває у ранньому юнацькому віці. У зв'язку з цим, центральним і досить складним завданням сучасної школи є формування в учнівської молоді здатності до свідомого та самостійного вибору професії і подальшого оволодіння нею. Вирішення цього завдання багато в чому залежить від активної позиції самих учнів, від усвідомленості себе суб'єктом власного життя, прагнення до особистісної самореалізації, вміння виважено і самостійно приймати відповідальні рішення. Тому вивчення професійного самовизначення старшокласників може відкрити нові шляхи його оптимізації.

Спрямованість визначає життєву позицію людини, складає найважливішу сторону особистості, визначає її соціальну і моральну цінність. Вона є стрижневою психологічною особливістю, оскільки структурує всі інші властивості і прояви, детермінує їх зміст, систему відносин людини зі світом. Спрямованість характеризує не діяльність, не одиничні акти поведінки, а суб'єкта з боку його різноманітних прагнень [1].

Професійна спрямованість є важливим компонентом розвинутої особистості. Поняття професійної спрямованості включає сформованість системи знань про сутність певної діяльності і професії, високий розвиток особистісних якостей і умінь, що забезпечують трудову активність у складних невизначених ситуаціях. У зв'язку з цим основу нашого дослідження

становлять фундаментальні положення гуманітарних і суспільних наук, щонайменше такі методологічні принципи:

а) детермінізму – причинного зумовлення і закономірної взаємозалежності психологічних явищ, які визначають спрямованість особистості у майбутній професійній діяльності (В. Вундт, Г. Гельмгольц, Ф. Дондерс, І.М. Сеченов);

б) розвитку психіки – вищих психічних функцій, когнітивної, мотиваційної та аксіопсихологічної сфер людини (Л.С. Виготський, Г.С. Костюк, С. Стернберг, У. Найссер, Дж. Рунер, Ф. Хайдер, Дж. Келлі, Г.О. Балл, З.С. Карпенко);

в) єдності свідомості і діяльності (І. Кант, С.Л. Рубинштейн, О.М. Леонтьев, М.Я. Басов, А.В. Петровський);

г) єдності зовнішніх впливів, соціального довкілля і внутрішніх особливостей особистості (В. Джемс, А. Бандура) [1].

Професійна спрямованість пов'язана тісно з пошуками смислу життя юнака, з його життєвими цінностями й моральними пріоритетами. Аналіз психологічної літератури з проблеми професійного самовизначення свідчить про те, що у дослідженнях акцент ставиться на необхідності вивчення ролі суб'єкта у цьому процесі, а це вимагає більш глибокого розуміння психологічних механізмів як таких, що забезпечують самоаналіз та самооцінку властивостей особистості, їх зіставлення з вимогами майбутньої професії, що є необхідним на всіх етапах професійного самовизначення [2].

Отже, спрямованість в сучасній психології виділяється в якості провідної характеристики особистості, що визначає її соціальну і моральну цінність. Основними детермінантами спрямованості є переважаючі і стійкі потреби та інтереси, світогляд, що включає переконання й ідеали. У свою чергу, спрямованість у юнацькому віці відіграє провідну роль в процесі подальшого розвитку мотивації й особистості в цілому [3].

У нашому дослідженні аналіз соціально – психологічних настановлень особистості старшокласників показав, що в цьому віці переважають орієнтації на навчальний процес, свободу та альтруїзм. Орієнтації на гроші, владу та егоїзм представлені найнижчим рівнем вираженості в даному віці у досліджуваній нами вибірці. Для старшокласника спрямованість його особистості визначає життєвий вибір, найчастіше професійний. Якщо юнак вибирає тривале й складне навчання – то для нього характерна спрямованість на задачу. Якщо вибирає сферу діяльності, пов'язану зі спілкуванням, людьми, наприклад соціальну чи педагогічну сферу, то він спрямований на взаємодію, і якщо метою юнака є самореалізація, то, як правило, спрямованість його особистості – на себе.

У персоногенетичному підході до розуміння розвитку особистості не заперечується значення ні біологічних чинників, ні чинників довкілля, але на перший план висувається розвиток безпосередньо психічних процесів. Спрямована особистість самостійно обирає свій життєвий шлях, свій фах, керуючись своїми інтересами, цінностями, сенсами.

Як бачимо, професійна спрямованість, яка включає сформованість системи знань про сутність певної діяльності і професії, високий розвиток особистісних якостей і умінь, що забезпечують трудову активність у складних невизначених ситуаціях. є важливим компонентом всебічно розвинутої особистості.

Література

1. Верхова Ю.Л. Направленность личности: определение понятия, сущность и структура феномена // Актуальные проблемы психологического знания. Ю.Л. Верхова 2006. №1. – С. 31-39.
2. Климов Е.А. Человек и профессия / Е.А.Климов. – Л.,1984. –141с.
3. Никиреев, Е.М. Направленность личности и методы её исследования / Е.М. Никиреев Учебное пособие. М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Изд-во НПО «МОДЭК», 2004. –192с.

УДК 378.011.3-057.87-056.8:613.8/.84(043.2)

ЩЕРБАН Т.Д., ШТИМА В.В.
Мукачівський державний університет

ВІДНОШЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ШКІДЛИВИХ ЗВИЧОК

Зміни в державі детермінують зміни у системі вищої освіти. Головним завдання є підготовка фахівців, які не тільки вміють вирішувати професійні задачі, а й володіють особистісними якостями, що забезпечують успішність в соціумі. На думку дослідників, для вікового етапу юності характерними є такі особливості, як соціальна активність, спрямована на процес дорослішання. Юна особистість вчиться бути самостійною, відповідальною, дорослою [1,2]. Дуже часто студенти плутають дорослість з можливістю використання багатьох спокус. В цей період молода особа намагається пройти всі труднощі самостійно, щоб потім мати підґрунтя для вирішення важливих ситуацій. Зазвичай, це прагнення для несформованої особистості може буди небезпечно. Незважаючи на намагання бути самостійним, індивіду потрібна підтримка, яка допоможе адаптуватися до нового середовища, прищепити певні традиції здорового способу життя. Дорослий світ має багато спокус, шкідливих звичок, які загрожують здоров'ю людини. Саме у цей період, у молодих людей формується вміння протистояти шкідливим звичкам. Ніщо так не піддається впливу шкідливих факторів зовнішнього середовища, як здоров'я [3].

Науковці підкреслюють, що виховання у студентів здорового способу життя є сьогодні важливим чинником формування загальної готовності сучасного фахівця до майбутньої професійної діяльності. Здоровий спосіб життя полягає у свідомому, відповідальному ставленні студента до власного здоров'я, у вмінні протистояти шкідливим звичкам [4].

Важливими є дослідження зазначеної проблеми такими науковцями, Є. Бондаревського, В. В. Платонова, С. Канішевського, С. Кириленко, Н. Соловійова, Н. Завидівська, Ю.Зданюк, В. Т. Зинченко, Є. Скачков та ін. Незважаючи на ґрунтовні дослідження проблеми все ж таки недостатньо

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>